

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMUS IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE TEISINGUMO MINISTERIJOS

2020-07-20 Nr. 4D-2021/1-708
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2021 m. gegužės 19 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Marijampolės pataisos namų Kybartų sektoriaus (toliau vadinama – Marijampolės PN) ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymų ir skundo nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas) nurodo, kad:

2.1. 2021-01-19 Resocializacijos skyriaus specialistei įteikė du prašymus. Vieną prašymą specialistė užregistravo, o kitą atsisakė registruoti;

2.2. prašymą, kurio pareigūnė neužregistravo, jis išsiuntė Kalėjimų departamentui kartu su kitu prašymu. Kalėjimų departamentas šiuos prašymus 2021-02-03 persiuntė nagrinėti Marijampolės PN administracijai;

2.3. Marijampolės PN 2021-02-26 pateiktame atsakyme nepaaiškinama, kodėl pareigūnė atsisakė registruoti jo prašymus, o atsakant į Kalėjimų departamento persiųstą prašymą nesuteikiama prašomos informacijos;

2.4. Marijampolės PN 2021-02-26 atsakymą apskundė Kalėjimų departamentui, o šis 2020-04-27 atsakyme teigia, kad Marijampolės PN 2021-02-26 atsakymas yra motyvuotas ir pagrįstas, nors prašoma informacija nebuvo suteikta.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti jo Skundo aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021-06-01 raštu Nr. 4D-2021/1-708/3D-1418 kreipėsi į Marijampolės PN administraciją, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2021-06-08 gautas Marijampolės PN administracijos 2021-06-08 raštas Nr. 9/07-6224, kuriame nurodoma:

4.1. „Pareiškėjas [...] 2021-01-19 įėjo į Marijampolės pataisos namų 2-ojo resocializacijos skyriaus specialistės I. U. (toliau – specialistė) kabinetą, padėjo du prašymus ant stalo ir išėjo iš

kabineto. Po kurio laiko vėl atėjo į kabinetą, paklausė ar specialistė užregistravo prašymus, pasakė, jog dar nespėjo, užregistruos už penkių minučių, tada pareiškėjas čiupo už vieno prašymo ir šaukdamas išėjo iš kabineto, todėl užregistruotas buvo tik vienas prašymas.“

Seimo kontrolieriui pateiktas specialistės tarnybinis pranešimas, kuriame nurodoma:

„Š. m. sausio 19 d. apie 14.30 val. dirbant 5 būrio Resocializacijos skyriaus specialisto kabinete atėjo nuteistasis X ir ant stalo padėjo du prašymus ir išėjo iš kabineto. Po kurio laiko vėl atėjo į kabinetą kuriame aš bendravau su kitu nuteistuoju. Jis pakeltu tonu paklausė, ar užregistravau jo prašymus. Aš jam atsakiau, kad dar nespėjau, nes bendrauju su kitu nuteistuoju. Pasakau, kad ateitų po 5 min ir jo prašymai bus užregistruoti. Tuomet nuteistasis demonstratyviai čiupo už savo prašymo ir šaukdamas išėjo iš kabineto.“

4.2. Pareiškėjas 2021-01-20 kreipėsi į Marijampolės PN administraciją su skundu dėl to, jog specialistai neregistruoja jo kreipimus. 2021-02-04 atsakyme Pareiškėjui išaiškinama jo teisė kreiptis su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais), peticijomis ir skundais į baudmės vykdymo ar kitų valstybės ir savivaldybių institucijų pareigūnus ir tarnautojus, nevyriausybines organizacijas ar tarptautines institucijas. Pareiškėjui paaiškinta, kad, jei nuteistasis kreipiasi su rašytiniu prašymu, toks jo prašymas yra registruojamas „Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų apskaitos žurnale“.

Atsakyme nurodoma, kad dėl netinkamo Pareiškėjo elgesio 2021 m. sausio 19 d. Marijampolės PN 2-ojo Resocializacijos skyriaus specialistė surašė tarnybinį pranešimą Nr. 85/04-98. 2021 m. vasario 2 d. Drausmės komisija svarstė Pareiškėjo elgesį ir įspėjo dėl nederamo elgesio su pareigūnais. Drausmės komisijos metu nuteistajam buvo paaiškinta, jog visus dokumentus specialistai privalo registruoti ir registruoja, tačiau privalu laikytis nustatytos tvarkos. Dokumentų negalima palikti specialistui ant stalo, reikia palaukti, kol kabinete nebus nuteistųjų, ir, įteikus norimus registruoti dokumentus, palaukti specialisto kabinete tol, kol dokumentai bus užregistruoti, bei dokumentų registracijos žurnale savo parašu patvirtinti dokumento registracijos faktą. Pareiškėjui buvo pasiūlyta ateityje, siekiant išvengti tokių incidentų, vadovautis pateiktomis rekomendacijomis ir nepalikti jokių dokumentų tarnybinėse patalpose be jų registracijos patvirtinimo.

Atsakyme Marijampolės PN administracija pripažįsta, jog Pareiškėjo minimas incidentas tikrai buvo, tačiau šiame incidente nematė pareigūnės netinkamų pareigų atlikimo. Marijampolės PN nuomone, skundas yra nepagrįstas, kadangi Pareiškėjas savo veiksmais (tiek aktyviais, tiek pasyviais) sutrukdė pareigūnei atlikti dokumentų registracijos procesą.

4.3. Pareiškėjas 2021-01-19 prašymą dėl jo laikymo ilgalaikių pasimatymų patalpoje, kuris nebuvo užregistruotas, ir dar vieną 2021-01-19 prašymą dėl Marijampolės PN neregistruojamų jo raštų išsiuntė Kalėjimų departamentui. Kalėjimų departamente šie du prašymai buvo gauti 2021-01-29 ir 2021-02-03 persiųsti nagrinėti Marijampolės PN administracijai. Marijampolės PN 2021-02-26 raštu Nr. 20/07-495 pateikė Pareiškėjui atsakymą, tačiau atsakė tik vieną iš prašymų, prašymo aplinkybės dėl laikymo ilgalaikių pasimatymų patalpoje liko nenagrinėtos ir prašoma informacija nebuvo suteikta.

5. Seimo kontrolierius 2021-06-01 raštu Nr. 4D-2021/1-708/3D-1418 kreipėsi į Kalėjimų departamentą, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2021-06-09 gautas Kalėjimų departamento 2021-06-09 raštas Nr. 1S-1880, kuriame nurodoma:

5.1. „Kalėjimų departamente buvo gautas 2021-03-25 nuteistojo X 2021-03-12 skundas (reg.Nr.2G-1364), kuriame reiškiamos pretenzijos dėl jam Marijampolės pataisos namų direktoriaus 2021-02-26 pateikto atsakymo Nr. 20/07-495 ir skundų neregistruavimo. 2021-04-27 Kalėjimų departamentas parengė pareiškėjui atsakymą Nr. 2S-1631 į jo 2021-03-12 skundą“;

5.2. Pareiškėjas Kalėjimų departamentui skundėsi, kad negavo Marijampolės PN atsakymo į Kalėjimų departamento Marijampolės PN administracijai persiųstą nagrinėti jo 2021-01-19 prašymą dėl patalpinimo į ilgalaikių pasimatymų patalpą;

5.3. Kalėjų departamento 2021-04-27 atsakyme nurodoma:

„Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2021-02-26 Marijampolės pataisos namų administracija pateikė Jums rašytinį atsakymą (registracijos numeris 20/07-495) į Kalėjų departamento persiūtą nagrinėti Jūsų 2021-01-19 prašymą įpareigoti Marijampolės pataisos namų Kybartų sektoriaus Resocializacijos skyriaus specialistus registruoti visus Jūsų pateiktus prašymus bei skundus. Konstatuojame, kad Marijampolės pataisos namų administracija į Jūsų 2021-01-19 prašymą pateikė motyvuotą atsakymą, kuriame nurodė, kokiais teisės aktais vadovaujama registruojant nuteistųjų teikiamus prašymus ir skundus, taip pat kokiais argumentais buvo remiamasi sprendžiant Jūsų skundžiamos darbuotojos pareigų atlikimo tinkamumo ar netinkamumo klausimą. Pataisos namų administracijos atsakymas yra išsamus ir pagrįstas, atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnyje nustatytus reikalavimus.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimais atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]“

8. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo (toliau vadinama – TGI):

1 straipsnis. Įstatymo tikslas ir taikymas – „1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti asmenų teisės gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, įmonių, viešųjų įstaigų ir šių subjektų asociacijų, jeigu šios asociacijos įsteigtos bendrojo intereso poreikiams, kurie nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio, tenkinti (toliau – šių subjektų asociacijos), regionų plėtros tarybų, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, informaciją, nurodytą šio įstatymo 5 straipsnyje, ir dokumentus, kuriais jos disponuoja ar (ir) kuriuos tvarko vykdydamos įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatytas funkcijas (toliau – viešoji funkcija), įgyvendinimo priemonės ir tvarką“;

3 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos – „1. Dokumentas – institucijos veikloje užfiksuota informacija ar jos dalis, nepaisant jos pateikimo būdo, formos ir laikmenos, įskaitant registro duomenis, registro informaciją, registruoti pateiktus dokumentus ir (arba) jų kopijas, valstybės informacinės sistemos duomenis“;

4 *straipsnis. Institucijos pareiga teikti dokumentus pareiškėjams* – „1. Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus“;

6 *straipsnis. Dokumentų teikimo principai* – „1. Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi šiais principais: 1) dokumentų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys dokumentai; 2) dokumentų tikslumo – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus; 3) teisėtumo – institucijos veiksmai teikiant dokumentus grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais; 4) objektyvumo – institucijos darbuotojai, teikdami dokumentus, turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) pagalbos – pareiškėjams teikiama pagalba įgyvendinant teisę gauti dokumentus; 6) dokumentų prieinamumo – sudaromos palankios sąlygos pareiškėjams naudoti dokumentus neatsižvelgiant į jų veiklos tikslus ir teisinę formą, o prireikus nustatomos tik būtiniausios teisinės, techninės ir (arba) finansinės dokumentų teikimo pareiškėjams sąlygos; [...]“

9. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama – Taisyklės), nustatyta:

„25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytą terminų.

[...]

35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:

35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...]“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdzia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

Tyrimo išvados

11. Atsižvelgiant į Skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu surinktą informaciją ir teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

11.1. dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų, susijusių su prašymų nagrinėjimu;

11.2. dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą.

Dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų, susijusių su prašymų nagrinėjimu

12. Pareiškėjas Skunde Seimo kontrolieriui rašė, kad nunešė užregistruoti du prašymus dėl informacijos suteikimo. Vieno prašymo specialistė neregistravo, kitą užregistravo. Pareiškėjas neužregistruotą prašymą kartu su dar vienu prašymu išsiuntė Kalėjų departamentui, Kalėjų departamentas juos persiuntė nagrinėti Marijampolės PN administracijai, tačiau į vieną iš prašymų Pareiškėjas taip ir nesulaukė jokio atsakymo.

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2020-01-19 atėjo pas Resocializacijos skyriaus specialistę ir įteikė du prašymus. Neužilgo vėl atėjo į specialistės darbo vietą, tačiau sužinojęs, kad prašymai dar neužregistruoti, vieną iš jų pasiėmė nuo stalo ir išėjo iš kabineto.

Pareiškėjas dėl prašymo neužregistravimo parašė skundą Marijampolės PN administracijai ir Kalėjų departamentui. Marijampolės PN pateikė išsamų atsakymą į nuteistojo skundą, dėl jo nurodytų aplinkybių buvo atliktas tyrimas, apklausta specialistė. Marijampolės PN atsakyme Pareiškėjui išaiškinta, kaip jis turi įteikti registruojamus prašymus, išaiškinta ir atsakymo apskundimo tvarka. Skundo tyrimo metu Marijampolės PN administracija išsiaiškino, kad dėl prašymų užregistravimo tarp Pareiškėjo ir specialistės įvyko konfliktas ir vienas prašymas nebuvo užregistruotas, tačiau tai įvyko dėl paties Pareiškėjo netinkamų veiksmų.

Marijampolės PN administracija parengė atsakymą ir į vieną iš Kalėjų departamento persiųstų Pareiškėjo prašymų, kuris buvo susijęs su specialistės veiksmais / neveikimu registruojant jo prašymus.

Antrasis persiustas Pareiškėjo *prašymas dėl informacijos apie jo laikymą ilgalaikių pasimatymų patalpoje* pateikimo nebuvo išnagrinėtas ir prašoma informacija nebuvo suteikta.

14. Vadovaujantis TGIĮ nuostatomis, institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi dokumentų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys dokumentai; dokumentų tikslumo – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus; teisėtumo – institucijos veiksmai teikiant dokumentus grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais; objektyvumo – institucijos darbuotojai, teikdami dokumentus, turi būti nešališki ir objektyvūs; ir kitais principais.

Taisyklėse nustatyta, kad prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos.

15. Marijampolės PN yra viešojo administravimo subjektas, todėl, nagrinėdami pareiškėjų skundus, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis ir kitų viešojo administravimo srityje taikomų teisės aktų.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Kalėjų departamentas Pareiškėjo 2021-01-19 prašymą *suteikti informaciją apie jo laikymą ilgalaikių pasimatymų patalpoje* kartu su kitu prašymu 2021-02-03 persiuntė nagrinėti pagal kompetenciją Marijampolės PN administracijai, tačiau Marijampolės PN pareigūnai raštu atsakė tik į vieną iš prašymų, o kitas prašymas liko nenagrinėtas ir prašoma informacija nebuvo suteikta.

16. LVAT yra pažymėjęs, kad vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. VAĮ 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostata, kad „visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis [...], taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje“. VAĮ 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.) (šios pažymos 10 punktas).

17. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Marijampolės PN administracija išsiaiškino Pareiškėjo nurodytas aplinkybes dėl prašymo neužregistravimo ir pateikė išsamų atsakymą, tačiau neišnagrinėjo vieno 2021-01-19 prašymo, nesuteikė prašomos informacijos, todėl Pareiškėjo Skundas dėl galimai netinkamų Marijampolės PN administracijos pareigūnų veiksmų nagrinėjant jo prašymus, kiek tai susiję su vieno iš nurodytų prašymų neišnagrinėjimu, pripažįstamas pagrįstu.

Dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą

18. Pareiškėjas nurodė, kad, gavęs Marijampolės PN atsakymą į Kalėjų departamento persiūstus jo prašymus, kreipėsi su skundu į Kalėjų departamentą dėl negauto atsakymo į vieną iš prašymų. Kalėjų departamentas išnagrinėjo Pareiškėjo skundą, įvertino Marijampolės PN atsakymą ir pažeidimų nenustatė.

19. BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi, specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus – BVK, – nustato privalomąją tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne teismo tvarka.

20. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Kalėjų departamentas 2021-01-29 gavo du Pareiškėjo 2021-01-19 prašymus ir 2021-02-03 persiuntė juos pagal kompetenciją nagrinėti Marijampolės PN administracijai. Marijampolės PN 2021-02-26 raštu Nr. 20/07-495 atsakė tik į vieną iš persiūstų prašymų.

Kalėjų departamente 2021-03-25 buvo gautas Pareiškėjo 2021-03-12 skundas, kuriame reiškiamos pretenzijos dėl jam Marijampolės pataisos namų direktoriaus 2021-02-26 pateikto atsakymo, Pareiškėjas skunde, be kitų aplinkybių, nurodė, kad negavo atsakymo dėl jo laikymo ilgalaikių pasimatymų patalpoje. 2021-04-27 Kalėjų departamentas parengė Pareiškėjui atsakymą ir nurodė, kad pataisos namų administracijos atsakymas yra išsamus ir pagrįstas, atitinka VAĮ 10 straipsnyje nustatytus reikalavimus.

21. Vadovaujantis VAI įtvirtintu išsamumo principu – viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes. Taigi, viešojo administravimo subjektai, rengdami atsakymus, privalo įvertinti pareiškėjo prašymo turinį ir pateikti teisės aktų nuostatomis pagrįstą, aiškų ir argumentuotą atsakymą, kuriame būtų atsakyta į visus keliamus klausimus, o jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta.

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui įvertinus Kalėjų departamento 2021-04-27 raštu Pareiškėjui pateiktą atsakymą, nustatyta, kad Kalėjų departamento atsakymas yra neišsamus, neišnagrinėtos visos skundo aplinkybės, nes vertinant Marijampolės PN 2021-02-26 atsakymą nurodoma, jog sprendimas atitinka VAI reikalavimus, yra išsamus, nors vienas iš Pareiškėjo prašymų visiškai nenagrinėtas ir prašoma informacija nebuvo suteikta.

22. LVAT praktikoje laikomasi nuostatos, kad Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio 1 dalyje numatyta bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimo tvarka yra privaloma išankstinio ginčo dėl bausmės vykdančių institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų nagrinėjimo ne per teismą tvarka. Teismas yra pažymėjęs, kad specialus įstatymas – Bausmių vykdymo kodeksas – įsakmiai nurodo, jog bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai skundžiami Kalėjų departamento direktoriui, o Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (LVAT 2005 m. spalio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS10-364/2005, taip pat žr. LVAT 2005 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS10-270/2005, LVAT 2007 m. spalio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS5-477/2007).

Iš Pareiškėjo skundo turinio nustatyta, kad jis prašė įvertinti Marijampolės PN direktoriaus atsakymo pagrįstumą ir teisėtumą, t. y., Kalėjų departamentui skundė Marijampolės PN direktoriaus sprendimus ir veiksmus, nurodydamas, kad Marijampolės PN neišnagrinėjo jo prašymo, todėl, vadovaujantis Bausmių vykdymo kodekso nuostatomis, Kalėjų departamento pareigūnai privalėjo išnagrinėti visą Pareiškėjo skundą iš esmės, atsakyti į visus skunde nurodytus klausimus, parengti motyvuotą atsakymą, įpareigoti pataisos namų administraciją parengti Pareiškėjui atsakymą, arba imtis kitų aktyvių veiksmų, kad teisė gauti informaciją būtų įgyvendinta, tačiau tai nebuvo padaryta.

23. Pagal teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką, nagrinėdamas pareiškėjų skundus Kalėjų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų, kas reiškia, kad Kalėjų departamento atsakymai į skundus turi būti parengti pagal jų turinį ir vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, tačiau Pareiškėjo skundas buvo išnagrinėtas neišsamiai, neįvertintos visos skunde nurodytos aplinkybės, Marijampolės atsakymas pripažintas pagrįstu ir argumentuotu, nors vienas iš persiųstų prašymų nebuvo išnagrinėtas.

24. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta ir įvertinus Kalėjų departamento Pareiškėjui pateikto atsakymo turinį, darytina išvada, kad 2021-04-27 atsakymas į Pareiškėjo 2021-03-25 gautą skundą parengtas nesilaikant Viešojo administravimo įstatyme įtvirtinto informacijos išsamumo principo, gero administravimo bei atsakingo valdymo principų, todėl Pareiškėjo Skundas dėl Kalėjų departamento pareigūnų galimai netinkamų veiksmų nagrinėjant jo skundą pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

25. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Marijampolės pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su jo prašymo neišnagrinėjimu, pripažinti

pagrįstu.

26. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su jo skundo nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

27. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Marijampolės pataisos namų direktoriui rekomenduoja:

27.1. pakartotinai išnagrinėti X 2021-01-19 prašymą dėl laikymo ilgalaikių pasimatymų patalpoje, persiųstą Kalėjimo departamento, ir pateikti Pareiškėjui teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą;

27.2. užtikrinti, kad ateityje nuteistųjų prašymai ir skundai būtų nagrinėjami atidžiai, atsakymai parengiami per teisės aktuose nustatytą terminą.

28. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjimų departamentui direktoriui rekomenduoja užtikrinti, kad ateityje asmenų kreipimaisi būtų nagrinėjami atsižvelgiant į jų turinį, išsamiai atsakant į visus klausimus.

29. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas